

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie II Wydział Cywilny – Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Dariusz Iskra (sprawozdawca)

Sędziowie: Sędzia Sądu Okręgowego Magdalena Kuczyńska

Sędzia Sądu Okręgowego Grzegorz Grymuza

Protokolant Starszy sekretarz sądowy Krystyna Melchior

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2014 roku w Lublinie, na rozprawie

sprawy z powództwa B. M.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie

o zapłatę kwoty 10500 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 czerwca 2010 roku do dnia zapłaty

na skutek apelacji powoda oraz apelacji pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie od wyroku Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim z dnia 21 lutego 2013 roku, w sprawie I C 69/11

I. na skutek apelacji pozwanego zmienia częściowo zaskarżony wyrok:

a) w punkcie I w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 6872,11 zł (sześć tysięcy osiemset siedemdziesiąt dwa złote jedenaście groszy) z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2010 roku do dnia zapłaty i oddala powództwo również w części obejmującej żądanie zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 6872,11 zł (sześć tysięcy osiemset siedemdziesiąt dwa złote jedenaście groszy) za okres od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia 31 sierpnia 2010 roku,

b) w punkcie II w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia złotych tytułem zwrotu kosztów procesu),

c) w punkcie III w ten sposób, że nakazuje pobrać od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 2261,34 zł (dwa tysiące dwieście sześćdziesiąt jeden złoty trzydzieści cztery grosze) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

II. oddala w pozostałej części apelację Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie;

III. na skutek apelacji powoda zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że nakazuje pobrać od B. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 1217,65 zł (tysiąc dwieście siedemnaście złotych sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych;

IV. oddala w pozostałej części apelację B. M.;

V. oddala wniosek B. M. o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

VI. oddala wniosek Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie o zasądzenie od B. M. zwrotu kosztów postępowania odwoławczego;

VII. przyznaje adwokatowi M. P. kwotę 738 zł (siedemset trzydzieści osiem złotych) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez tego adwokata z urzędu w postępowaniu odwoławczym, w tym kwotę 138 zł (sto trzydzieści osiem złotych) z tytułu podatku od towarów i usług, i kwotę tą nakazuje wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim;

VIII. przejmuje na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone opłaty od obu apelacji.

Sygn. akt II Ca 814/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 10 czerwca 2010 roku, wniesionym do Sądu Rejonowego w Łukowie w dniu 11 czerwca 2010 roku, powód – B. M. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Rejonowego w Łukowie kwoty 10500 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa prawnego świadczonego z urzędu (k. 7-9).

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że zostało wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne o dokonanie wyrębu i przywłaszczenia 34 sztuk drzewa sosnowego, brzoźowego oraz dębowego o wartości 17067 zł, to jest o czyn z art. 290 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. Drzewo to zostało uznane za dowód rzeczowy i oddane pod dozór osobie godnej zaufania. W wyniku przeprowadzonego postępowania karnego powód został uniewinniony od zarzutu kradzieży oraz umorzono postępowanie co do wyrębu i zaboru czterech sztuk drzew. Dopiero w wyroku z dnia 19 stycznia 2010 roku zwrócono powodowi zabezpieczone dowody rzeczowe. Po upływie 2,5 roku postępowania drewno straciło walory użytkowe i praktycznie nie przedstawia żadnej wartości.

*

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych oraz o „wezwanie do wzięcia udziału w postępowaniu w charakterze pozwanego Sąd Rejonowy w Łukowie, co wiąże się z prawidłowym określeniem statio fisci w sprawie (art. 194 k.p.c. w zw. z art. 76 par. 2 k.p.c.)” (k. 21-24).

*

Postanowieniem z dnia 12 sierpnia 2010 roku Sąd Rejonowy w Łukowie postanowił „na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. w związku z art. 76 § 2 k.p.c. wezwać do udziału w sprawie do występowania w imieniu pozwanego Skarb Państwa obok Prokuratury Okręgowej w Lublinie – Sąd Rejonowy w Łukowie” (k. 26v).

*

Postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2011 roku, wydanym w sprawie I Co 101/11, Sąd Okręgowy w Lublinie na podstawie art. 44 k.p.c. postanowił wyznaczyć do rozpoznania sprawy Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim (k. 82).

W toku dalszego postępowania powód – B. M. popierał powództwo, zaś Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie nie uznawał powództwa i wnosił o jego oddalenie. Prezes Sądu Rejonowego w Łukowie nie wypowiedział się co do żądania pozwu.

*

Wyrokiem z dnia 21 lutego 2013 roku Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim:

I. zasądził od Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 6872,11 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia zapłaty;

II. oddalił powództwo w pozostałej części;

III. zasądził od Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazał ściągnąć od B. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 1997,60 zł tytułem „zwrotu kosztów procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa”;

V. nakazał wypłacić adwokatowi M. P. przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim kwotę 1718,64 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej;

VI. nakazał ściągnąć od Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 3368,58 zł tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa (k. 304-304v).

W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy ustalił, że B. M. jest współwłaścicielem działki leśnej o powierzchni 2,30 ha, położonej w R.. Na przełomie lutego i marca 2007 roku powód postanowił dokonać wycinki 28 sztuk drzew rosnących na działce, której jest współwłaścicielem. Drzewo to było mu potrzebne na remont dachu stodoły, który się zawalił. Drzewo to było wycinane przez powoda wspólnie z jego synami Z. M. i M. M. oraz znajomym L. K.. Wycinka drzew trwała przez sześć dni od godzin porannych do późnych godzin wieczornych. Drzewa ścinał L. K., zaś pozostałe osoby obcinały gałęzie i przecinały drzewo na pół. Pocięte na kawałki drzewo było przewożone wozem ciągniętym przez ciągnik L. K. na posesję zamieszkałą przez powoda, znajdującą się w odległości około 5 km od miejsca wycinki. Na posesji drzewo zostało złożone początkowo na stos, a następnie rozłożone na drewnianych kołkach i latem 2007 roku okorowane.

Sąd ustalił, że w dniu 7 marca 2007 roku do Prokuratury Rejonowej w Łukowie wpłynęło pismo P. M. – współwłaściciela nieruchomości, na której znajdował się las, z którego powód wyciął drzewa – zawierające zawiadomienie o popełnieniu przez powoda przestępstwa kradzieży drzewa z lasu.

Sąd Rejonowy wskazał, że postanowieniem z dnia 17 września 2007 roku Sąd Rejonowy w Łukowie uchylił postanowienie z dnia 29 czerwca 2007 roku o odmowie wszczęcia dochodzenia w sprawie wycięcia i kradzieży drzew na szkodę P. M.. W wyniku prowadzonego postępowania przygotowawczego postanowieniem Prokuratury Rejonowej w Łukowie z dnia 14 grudnia 2007 roku, wydanym w sprawie Ds. 2138/07/S, uznano 48 kawałków drzew sosnowych za dowody rzeczowe i oddano je pod dozór Z. M.. W dniu 21 grudnia 2007 roku dowody rzeczowe zostały przekazane do dyspozycji Sądu Rejonowego w Łukowie.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że wyrokiem Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 28 grudnia 2008 roku, wydanym w sprawie II K 5/08, B. M. został uznany za winnego kradzieży 4 sztuk drewna; od zarzutów kradzieży pozostałych drzew powód został uniewinniony. Apelację od tego wyroku złożył B. M. – oskarżony w sprawie karnej.

Sąd ustalił, że w wyniku ponownego rozpoznania sprawy wyrokiem Sądu Rejonowego w Łukowie z dnia 19 stycznia 2010 roku postępowanie umorzono na podstawie art. 1 § 2 k.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 3 k.p.k., przy ustaleniu, że oskarżony B. M. dokonał wyrębu i zaboru czterech sztuk drzew. Ponadto Sąd zwrócił powodowi 48 sztuk kawałków drzew sosnowych.

Sąd Rejonowy ustalił, że wartość wyciętego drewna w okresie zabezpieczenia go w toku postępowania karnego jako dowód rzeczowy wynosiła 8893,50 zł, zaś w chwili wydawania orzeczenia wartość tego drewna wynosiła 2021,39 zł.

Sąd Rejonowy wskazał dowody, na podstawie których dokonał ustaleń faktycznych i uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, wskazując, że są to w przeważającej części dokumenty urzędowe, w których utrwalono czynności postępowania karnego toczącego się przeciwko powodowi B. M.. Autentyczność tych dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron procesu.

Sąd wskazał, że na wiarę zasługują również dowody w postaci zeznań wymienionych świadków. Osoby te przedstawiły w sposób szczerzy i rzetelny przebieg wydarzeń związanych z dokonaną przez powoda wycinką drzew, rodzaj wykonywanej przez nich pracy. Zeznania te są prawdziwe, logiczne, jasne i nawzajem się uzupełniają. Znajdują one potwierdzenie w zeznaniach powoda B. M..

Sąd uznał za wiarygodną opinię biegłego z zakresu leśnictwa J. R.. Opinia ta została sporządzona przez osobę posiadającą konieczną i wystarczającą wiedzę w opiniowanym przedmiocie. Jest rzetelna, szczegółowa, zawiera odpowiedzi na wszystkie przedstawione biegłemu pytania.

Sąd wskazał, że B. M. dochodzi odszkodowania od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie z tytułu szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej (art. 417 k.c.).

Sąd wyjaśnił, że wykonywanie władzy publicznej ma miejsce wszędzie tam, gdzie Państwo w relacji do obywatela występuje z jako podmiot władczego kształtowania sytuacji jednostki. Jest to działanie wszędzie tam, gdzie może dojść do naruszenia praw i wolności jednostki ze strony władzy publicznej. Niewątpliwie działanie prokuratury i sądu w postępowaniu karnym jest wykonywaniem władzy publicznej. W ramach jej wykonywania zarówno Prokuratura Rejonowa w Łukowie jak i Sąd Rejonowy w Łukowie ograniczyli możliwość korzystania przez powoda z jego własności.

Sąd wskazał, że wydając postanowienie w przedmiocie uznania jako dowody 48 kawałków drewna, a następnie przekazując te dowody do dyspozycji Sądu po wniesieniu aktu oskarżenia, ograniczono możliwość wykonywania przez powoda atrybutu prawa własności, jakim jest korzystanie z rzeczy. Jak wynika z treści postanowienia z dnia 14 grudnia 2007 roku, wydanego w sprawie Ds. 2138/07/S, ruchomości te zostały wyjęte spod władztwa powoda B. M. i oddane pod dozór Z. M., który miał je obowiązek przedstawić na każde wezwanie organu prowadzącego postępowanie.

Sąd wskazał, że niezgodność z prawem określoną w przepisie art. 417 k.c. należy rozumieć nie tylko jako naruszenie przez władzę publiczną przepisów ustaw i rozporządzeń, ale również nadużycie przez władzę publiczną prawa, jako takiego. Przyjęcie ścisłego rozumienia pojęcia niezgodności z prawem, jako naruszenia przepisów prawa stanowionego, powoduje, że w takiej sytuacji jak w niniejszej sprawie, powód prawomocnie uznany za osobę, która nie popełniła przestępstwa i nie poniosła w związku z tym kary i tak zostanie „ukarany” poprzez spowodowanie szkody w jego majątku. Powód nie ma podstaw do wzruszenia prawomocnego orzeczenia sądu karnego, albowiem jest ono zgodne z jego interesem. Nie ma on również innej drogi na dochodzenie wyrównania powstałej szkody niż wytoczenie powództwa o odszkodowanie w oparciu o przepis art. 417 k.c.

Sąd wskazał, że w rozpoznawanej sprawie postępowanie przygotowawcze i sądowe było prowadzone zgodnie z przepisami proceduralnymi. Brak jest bowiem jakichkolwiek zastrzeżeń do przebiegu postępowania, poza okresem po wydaniu przez Sąd Rejonowy w Łukowie wyroku z dnia z dnia 28 grudnia 2008 roku w sprawie II K 5/08, którym powód – oskarżony w procesie karnym – został uniewinniony od zarzutu kradzieży większości sztuk zabezpieczonego drzewa. Wydając wyrok uniewinniający, który stał się prawomocny w tym zakresie, Sąd powinien zwolnić zabezpieczone jako dowody rzeczowe te kawałki drewna, które zgodnie z wyrokiem nie zostały skradzione.

Sąd zauważył, że B. M. został podejrzany i oskarżony o kradzież drewna z lasu, którego był współwłaścicielem. Z istoty współwłasności wynika, że jest się współwłaścicielem całej rzeczy, zaś zgodnie z treścią art. 207 k.c. pożytki i inne przychody z rzeczy wspólnej przypadają współwłaścicielom w stosunku do wielkości udziałów. Powód nie mógł zatem

utkraść rzeczy, której był współwłaścicielem. Stanowisko takie zajmuje również Sąd Najwyższy, który w wyroku z dnia 9 kwietnia 1997 roku, III KKN 241/96 (OSP 1998, nr 5, poz. 95) wskazał, że „osoba, która jest współwłaścicielem mienia ruchomego, nie może dopuścić się jego zaboru w rozumieniu art. 203 § 1 k.k.”.

Sąd uznał, że organy ścigania, wszczynając postępowanie przygotowawcze i kierując do Sądu akt oskarżenia, wkroczyły w sferę rozliczeń i relacji istniejących między współwłaścicielami, które to relacje są uregulowane przepisami kodeksu cywilnego (art. 195 k.c. – art. 221 k.c.).

W ocenie Sądu B. M., któremu nie zostało przypisane popełnienie czynu zabronionego, poniósł szkodę w postaci utraty wartości drzewa, zabezpieczonego jako dowody w postępowaniu karnym. Szkada ta wynika nie tylko z działania w postaci prowadzenia postępowania karnego, ale i zaniechania, polegającego na niezwolnieniu większości drewna zabezpieczonego jako dowód rzeczowy po wydaniu wyroku w dniu 28 grudnia 2008 roku.

W ocenie Sądu nie można przyjąć, że powód przyczynił się do powstania szkody przez bierne zachowanie się po oddaniu drzewa pod dozór jego syna Z. M., osoby mieszkającej wspólnie z powodem. Powodowi zostały postawione zarzuty, że dokonał zaboru rzeczy ruchomej będącej pożytkiem nieruchomości leśnej, której był współwłaścicielem. Skoro zatem postawiono mu zarzut związany z przysługującą mu własnością, to tym bardziej po oddaniu rzeczy pod dozór innej osoby, nawet członka rodziny, powód mógł się obawiać, że wszelkie czynności związane z tym drzewem mogą być użyte przeciwko niemu.

Sąd wskazał, że z opinii biegłego wynika, iż wartość drzew wyciętych w lutym – marcu 2007 roku przez powoda i znajdującego się na posesji w R. wyniosła 8893,50 zł. Kwota ta obejmuje wartość drewna – 6893,50 zł, wartość załadunku i transportu kłód ciągnikiem z przyczepą i dwuosobową obsługą – 1600 zł oraz wartość okorowania ręcznego drzewa – 400 zł.

Sąd wskazał, że przyjął wyżej wymienioną kwotę, jako wartość drzewa, gdyż te wszystkie czynności należałoby obecnie wykonać, aby doprowadzić do powrotu stanu istniejącego przed zabezpieczeniem drewna, jako dowodów rzeczowych. W wyniku upływu czasu, w trakcie którego powód nie mógł korzystać ze swojej własności, doszło do utraty wartości drewna. Obecnie drewno to nadaje się wyłącznie na opał po obniżeniu wartości o 40 % z powodu utlenienia, zniszczenia przez grzyby i owady. Wartość takiego drewna wynosi w chwili obecnej 2021,39 zł. Różnica zatem w wartości drewna wynosi 6872,11 zł i taką kwotę Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie. Sąd wyjaśnił, że ponieważ nie jest możliwe precyzyjne ustalenie kwot odpowiedzialności poszczególnych jednostek organizacyjnych Skarbu Państwa, Sąd nie wskazał zakresu odpowiedzialności poszczególnych stacji fisci Skarbu Państwa.

Sąd wskazał, że od kwoty 6872,11 zł zasądził od pozwanego na rzecz powoda odsetki ustawowe od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia zapłaty. Odsetki te Sąd zasądził od następnego dnia po upływie dwutygodniowego okresu na spełnienie świadczenia liczonego od dnia doręczenia odpisu pozwu – 6 lipca 2010 roku.

W pozostałej części Sąd oddalił powództwo, jako bezzasadne.

Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Rejonowy wskazał przepis art. 100 k.p.c., wyjaśniając, że koszty procesu zostały stosunkowo rozdzielone.

Sąd uzasadnił rozstrzygnięcie przyznające pełnomocnikowi powoda kwotę 1718,64 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, jak również rozstrzygnięcia w przedmiocie nieuiszczonych kosztów sądowych.

*

Od wyroku z dnia 21 lutego 2013 roku apelacje wnieśli powód oraz Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie.

÷

Powód wskazał, że zaskarża wyrok częściowo, to jest:

„- w zakresie pkt II sentencji wyroku w części oddalającej powództwo co do kwoty 1.040,12 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wskazanej kwoty za okres od dnia 21 lipca 2010 r. do dnia zapłaty,

- w zakresie pkt IV sentencji wyroku w części nakazującej ściągnąć od B. M. na rzecz skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim) kwotę przekraczającą kwotę 1,001,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa”.

Powód zarzucił:

„1. Naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na treść orzeczenia w postaci:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wadliwą ocenę dowodu z opinii biegłego z zakresu leśnictwa J. R. poprzez pominięcie przy ustalaniu wartości poniesionej przez powoda szkody wyliczonych w opinii przez biegłego kosztów pozyskania tj. wycięcia oraz zrywki tj. ściągnięcia na drogę drewna w ilości zajętej u powoda na potrzeby postępowania karnego w 2007 r. w kwocie 1.040,12 zł,

- naruszenie przepisu art. 100 k.p.c. w zw. z art. 113 ust. 2 oraz art. 89 Ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych, poprzez wadliwe przyjęcie, że powód przegrał sprawę co do 35 % dochodzonego w sprawie roszczenia i obciążenie powoda kosztami postępowania w tej części, podczas gdy prawidłowo dokonane, w oparciu prawidłowo oceniony zgromadzony materiał dowodowy, ustalenia faktyczne wskazują, że powód uległ w zakresie dochodzonego roszczenia jedynie w zakresie 25 % ich wartości a ponadto wadliwe określenie wysokości poniesionych w sprawie wydatków poprzez przyjęcie, że wysokość wynagrodzenia biegłego wynosiła 5.182,43 zł, podczas gdy w istocie przypadające biegłemu wynagrodzenie to kwota 3.478,99 zł, co skutkowało niezasadnym obciążeniem powoda kosztami sprawy co do kwoty 996,60 zł”.

Powód wniósł o „zmianę zaskarżonego wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez:

- zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratury Okręgowej w Lublinie oraz Sądu Rejonowego WT Łukowie na rzecz powoda B. M. kwotę 7.912,23 zł wraz z ustawowymi odsetkami za okres od dnia 21 lipca 2010 r. do dnia zapłaty,

- nakazanie ściągnięcia od B. M. na rzecz skarbu Państwa (Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim) kwotę 1.001,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa”1.

Pełnomocnik powoda wniósł ponadto o przyznanie kosztów zastępstwa procesowego, świadczonego na rzecz powoda z urzędu w postępowaniu odwoławczym, oświadczając, że koszty te nie zostały opłacone w całości ani w części.

*

Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie wskazał, że zaskarża wyrok w części:

„1. dotyczącej pkt I, w którym Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz powoda B. M. kwotę 6.872,11 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia zapłaty,

2. dotyczącej pkt III wyroku, w którym Sąd zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz powoda B. M. kwotę 720 zł,

3. dotyczącej pkt VI wyroku, w którym Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz Skarbu Państwa (Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim) kwotę 3.368,58 zł tytułem wydatków poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa”.

Pozwany zarzucił:

„I. Błąd w ustaleniach faktycznych polegający na:

Przyjęciu na podstawie całokształtu zebranego materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłego, że poniesiona przez powoda szkoda wyniosła 6.872,11 zł, podczas gdy wydana w sprawie przez biegłego opinia, nie zawierająca wskazania wartości oraz stanu i walorów użytkowych drewna z dat niezbędnych do ustalenia prawidłowego odszkodowania, uniemożliwia de facto jego ustalenie.

II. Naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a to:

1. art. 236 k.p.c. zd. pierwsze w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez nieuzasadnione przyjęcie w poczet materiału dowodowego uzupełniającej opinii biegłego w zakresie nie objętym postanowieniem dowodowym z dnia 6 kwietnia 2012 r., tj. w zakresie wskazania przez biegłego "czy przyczyny powodujące utratę wartości technicznych drewna istniały już przed styczniem 2010 r., a jeśli tak, czy przed tą datą drewno utraciło walory budulcowe w całości, ew. w jakiej części" oraz "jaką wartość przedstawiało drewno w dacie stycznia 2010 r.",

2. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, której skutkiem było nieprawidłowe ustalenie w okolicznościach sprawy, że prokuratura ponosi odpowiedzialność odszkodowawczą, w sytuacji gdy biegły wyraźnie wskazał, iż wartość drewna w dacie przekazania do dyspozycji Sądowi Rejonowemu w Łukowie wynosiła „tyle, co w dniu zatrzymania przez organy ścigania (3 czerwca 2007 r.),

3. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że sporządzona przez biegłego opinia może stanowić podstawę do ustalenia wysokości odszkodowania, w sytuacji gdy opinia ta nie odnosi się do wartości oraz walorów użytkowych drewna dla istotnych z punktu widzenia odszkodowania dat,

4. art. 67 § 2 k.p.c. poprzez bezpodstawne przyjęcie, że Prokurator Okręgowy w Lublinie odpowiedzialny jest za powstanie szkody w mieniu powoda, w sytuacji gdy z opinii biegłego jednoznacznie wynika, że w dacie przekazania drewna do dyspozycji Sądu jego wartość pozostała taka sama jak w chwili dokonania zajęcia.

III. Naruszenie przepisów prawa materialnego, a to:

1. art. 417 § 1 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że wykonywanie władzy publicznej przez Skarb Państwa nosi znamiona niezgodnego z prawem działania rozumianego jako "nadużycia przez władzę publiczną prawa jako takiego", podczas gdy niezgodne z prawem działanie może zachodzić jedynie wówczas, gdy przy wykonywaniu władzy publicznej naruszone zostały normy prawne zawarte w aktach wyszczególnionych w Konstytucji RP jako źródła prawa,

ewentualnie w przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu

2. art. 417 § 1 k.c. poprzez błędne zastosowanie polegające na przyjęciu, że wykonywanie władzy publicznej przez Skarb Państwa nosi znamiona niezgodnego z prawem działania, podczas gdy w sprawie niniejszej ani powód, ani Sąd nie dokonali wskazania konkretnej normy prawnej wskazującej na takie niezgodne z prawem działanie,

3. art. 363 w zw. z art. 361 § 1 k.c. poprzez błędne zastosowanie polegające na przyjęciu do ustalenia należnego powodowi odszkodowania stanu drewna z daty ustalania odszkodowania (sporządzenia opinii), podczas gdy pozwany bezspornie od dnia 19 stycznia 2010 r. nie ponosi odpowiedzialności za obniżenie wartości zabezpieczonego drewna,

4. będące częściowo konsekwencją naruszenia ww. przepisów naruszenie art. 417 § 1 w zw. z art. 6 k.c. poprzez błędne jego zastosowanie polegające na uznaniu, że powód udowodnił zarówno wysokość roszczenia, jak również podstawy odpowiedzialności Skarbu Państwa, podczas gdy wydana w sprawie opinia biegłego nie wskazuje prawidłowo na wysokość odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez Skarb Państwa, zaś sam powód nie tylko nie udowodnił, ale nawet nie wskazał niezgodności z prawem działań organów ścigania i Sądu”.

Pozwany wniósł o:

„1) zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda B. M. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratury Okręgowej w Lublinie kosztów zastępstwa procesowego za I instancję według norm prawem przepisanych,

2) zasądzenie od powoda B. M. na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratury Okręgowej w Lublinie zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem apelacji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych”² (k. 345-349).

*

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie jest częściowo zasadna.

Przepis art. 67 § 2 k.p.c. stanowi, że za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W zakresie określonym odrębną ustawą za Skarb Państwa czynności procesowe podejmuje Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa.

Powołany przepis dotyczy reprezentacji Skarbu Państwa w procesie, a na podstawie art. 13 § 2 k.p.c. w każdym innym postępowaniu sądowym, i ma charakter przepisu ogólnego w tym zakresie. Przepis art. 67 § 2 k.p.c. nie dotyczy natomiast w ogóle kwestii legitymacji procesowej Skarbu Państwa, a więc tego, aby w postępowaniu sądowym w konkretnej sprawie być stroną powodową lub pozwaną albo innego rodzaju uczestnikiem tego postępowania.

Omawiany przepis nie łączy się zatem i nie może być łączony z instytucjami prawnymi uregulowanymi w przepisach art. 194 k.p.c. – art. 198 k.p.c. Te ostatnie przepisy dotyczą właśnie legitymacji procesowej i zagadnień z nią związanych.

Obowiązkiem sądu w konkretnej sprawie rozpoznawanej w postępowaniu sądowym jest dbanie o to, aby Skarb Państwa był reprezentowany przez właściwy organ, to jest organ wskazany w art. 67 § 2 k.p.c. lub w pozakodeksowych przepisach szczególnych, jeśli mają one zastosowanie w konkretnej sprawie. Realizacja tego obowiązku następuje z urzędu. Jeżeli sąd uzna, że Skarb Państwa nie jest reprezentowany w konkretnej sprawie przez właściwy organ, albo że roszczenie powoda pozostaje w związku z działalnością innego lub innych jeszcze organów Skarbu Państwa niż organ wskazany przez powoda, obowiązkiem sądu jest zawiadomienie takiego organu o toczącym się procesie i prowadzenie postępowania z „udziałem” takiego organu, jako reprezentanta Skarbu Państwa. Podstawę prawną czynności sądu stanowi w takim wypadku przepis art. 67 § 2 k.p.c., nie zaś przepisy art. 194 k.p.c. – art. 198 k.p.c. Zawiadomienie o procesie innego lub innych, niż dotychczas wskazany, organu Skarbu Państwa oznacza jedynie zmianę na płaszczyźnie reprezentacji Skarbu Państwa, nie zaś zmianę podmiotową w procesie.

Orzekając w sprawie przeciwko Skarbowi Państwa, jeżeli to samo roszczenie pozostaje w związku z działalnością kilku organów Skarbu Państwa, sąd nie może zasądzić tego roszczenia w sposób solidarny, ani też nie określa w jakim zakresie roszczenie pozostaje w związku z działalnością tych organów.

Wreszcie, jeżeli pozwany Skarb Państwa jest reprezentowany przez kilka organów, a sąd uzna, że roszczenie pozostaje w związku z działalnością tylko jednego lub niektórych z nich, to nie oddala powództwa w stosunku do pozostałych organów, lecz pomija te organy przy uwzględnieniu powództwa w stosunku do Skarbu Państwa.

W rozpoznawanej sprawie nie można uznać, że roszczenie powoda pozostawało w związku z działalnością Prokuratora Rejonowego w Łukowie, czy też Prokuratora Okręgowego w Lublinie. Wprawdzie Prokurator Rejonowy w Łukowie wszczął postępowanie przygotowawcze w stosunku do powoda, jako podejrzanego, a następnie oskarżonego, i na potrzeby tego postępowania zabezpieczył drewno wycięte przez powoda, jednak drzewo to pozostawało w dyspozycji Prokuratora przez krótki okres czasu, a mianowicie, od dnia 3 czerwca 2007 roku (k. 119) do grudnia 2007 roku (k. 126v).

Nie ma w rozpoznawanej sprawie dostatecznych dowodów na okoliczność, że już w tym czasie doszło do nieprawidłowości w zabezpieczeniu i przechowywaniu drewna. Co więcej, z opinii biegłego J. R. wynika, że w okresie tym wartość drewna nie uległa zmianie (k. 253).

W dniu 21 grudnia 2007 roku drewno (kawałki drzew) zostało przekazane do dyspozycji Sądu Rejonowego w Łukowie, jako dowody rzeczowe. Od tego czasu, aż do zakończenia postępowania karnego, drewno pozostawało w dyspozycji Sądu Rejonowego w Łukowie.

Nieprawidłowości związane z przechowywaniem tego drewna przez długi okres czasu spowodowały utratę właściwości tego drewna, jako drewna budowlanego, a tym samym spadek jego wartości.

Bezprawności po stronie Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie należy upatrywać nie w samym wszczęciu i prowadzeniu postępowania karnego przed tym Sądem, ale w braku właściwego zabezpieczenia drewna, jako dowodu w sprawie. Sam fakt oddania rzeczy na przechowanie innej osobie, jako osobie godnej zaufania, nie zwalniał Skarbu Państwa od nadzoru nad przechowaniem i od zapewnienia właściwego sposobu zabezpieczenia i przechowania drewna.

Przepis art. 228 § 1 k.p.k. stanowi, że przedmioty wydane lub znalezione w czasie przeszukania należy po dokonaniu oględzin, sporządzeniu spisu i opisu zabrać albo oddać na przechowanie osobie godnej zaufania z zaznaczeniem obowiązku przedstawienia na każde żądanie organu prowadzącego postępowanie.

Zabranie rzeczy wydanych lub znalezionych albo oddanie ich na przechowanie osobie godnej zaufania nie zwalnia organu państwowego od podjęcia czynności mających na celu właściwe zabezpieczenie tych rzeczy przed ich uszkodzeniem, zniszczeniem, czy też znacznym obniżeniem wartości. Pośrednio wynika to również z przepisu art. 232 § 1 k.p.k., który przewiduje możliwość sprzedaży przedmiotów ulegających szybkiemu zniszczeniu lub takich, których przechowywanie byłoby połączone z niewspółmiernymi kosztami lub nadmiernymi trudnościami albo powodowałyby znaczne obniżenie wartości rzeczy.

Z przepisu art. 235 k.p.k. wynika, że sąd dokonuje czynności przewidzianych w rozdziale 25 („Zatrzymanie rzeczy. Przeszukanie”) w postępowaniu sądowym, a prokurator w postępowaniu przygotowawczym, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Jak już wyżej wyjaśniono, ustalenie, że roszczenie nie pozostaje w związku z działalnością oznaczonej państwowej jednostki organizacyjnej, powoduje, że organ tej jednostki nie jest zobowiązany do zadośćuczynienia roszczeniu powoda skierowanemu przeciwko Skarbowi Państwa. W wyroku zasądzającym stosowne roszczenie organ taki podlega pominięciu.

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, że na skutek apelacji pozwanego zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa

reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 6872,11 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 1 września 2010 roku do dnia zapłaty i oddała powództwo również w części obejmującej żądanie zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 6872,11 zł za okres od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia 31 sierpnia 2010 roku.

Z powyższego rozstrzygnięcia wynika, że jedynym organem uprawnionym do reprezentowania Skarbu Państwa w związku z zasądzeniem roszczenia powoda jest Prezes Sądu Rejonowego w Łukowie, jako organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Prokurator Okręgowy w Lublinie podlega więc pominięciu przy oznaczeniu organu działającego w imieniu Skarbu Państwa.

Zmiana wyroku Sądu pierwszej instancji w punkcie I polegała również na oddaleniu powództwa w części obejmującej żądanie zapłaty odsetek ustawowych od kwoty 6872,11 zł za okres od dnia 21 lipca 2010 roku do dnia 31 sierpnia 2010 roku. Świadczenie odszkodowawcze z tytułu szkody majątkowej wyrządzonej czynem niedozwolonym jest świadczeniem bezterminowym, to jest takim, którego termin nie jest oznaczony (przez czynność prawną lub ustawę), jak również nie wynika z właściwości świadczenia. Świadczenie takie powinno być zatem spełnione w zasadzie niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania (art. 455 k.c.).

Przepis art. 481 § 1 k.c. stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Z przepisu art. 476 k.c. wynika, że dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia, gdy nie spełnia świadczenia w terminie, a jeżeli termin nie jest oznaczony, gdy nie spełnia świadczenia niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela.

W rozpoznawanej sprawie o opóźnieniu Skarbu Państwa ze spełnieniem świadczenia można mówić dopiero od właściwego wezwania do wykonania przez wierzyciela. Właściwe wezwanie to takie, które zostało skierowane „do rąk” właściwego organu; w tym wypadku Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie.

W stanie faktycznym rozpoznawanej sprawy funkcję wezwania do wykonania (spełnienia świadczenia) pełni pozew. Pozew ten został doręczony Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie w dniu 18 sierpnia 2010 roku (k. 36). W związku z tym można przyjąć, że spełnienie świadczenia, przy zachowaniu kryterium niezwłoczności, powinno nastąpić do końca sierpnia 2010 roku. Odsetki za opóźnienie należały się zatem od dnia 1 września 2010 roku.

Wprawdzie pozwany nie zarzuca w apelacji naruszenia przepisu art. 481 k.c., jednak Sąd Okręgowy, jako sąd odwoławczy, bada z urzędu prawidłowość zastosowania prawa materialnego przez Sąd Rejonowy³.

÷

Na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł również, że zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie III4 w ten sposób, że zasądza od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz B. M. kwotę 720 zł,

- w punkcie VI5 w ten sposób, że nakazuje pobrać od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 2261,34 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Zmiana zaskarżonego wyroku w punkcie III jest konsekwencją zmiany wyroku w punkcie I. W zakresie rozstrzygnięcia o kosztach procesu za pierwszą instancję Prokurator Okręgowy w Lublinie podlega pominięciu jako organ, który miałby reprezentować Skarb Państwa przy zwrocie tych kosztów.

Zmiana zaskarżonego wyroku w punkcie VI jest również częściowo konsekwencją zmiany wyroku w punkcie I, a częściowo konsekwencją nieprawidłowego określenia przez Sąd pierwszej instancji wysokości nieuiszczonych wydatków, podlegających rozliczeniu, co zostanie wyjaśnione w dalszej części uzasadnienia.

*

W pozostałej części apelacja pozwanego jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych w zakresie wycięcia drzew przez powoda, ich pierwotnego przeznaczenia i aktualnej wartości, a także w zakresie dysponowania tym drewnem przez prokuraturę, a następnie przez Sąd Rejonowy w Łukowie. To samo dotyczy ustaleń w zakresie przebiegu postępowania karnego.

Sąd Rejonowy prawidłowo uznał, że w sprawie ma zastosowanie przepis art. 417 § 1 k.c., jednak niewłaściwie określił co jest zdarzeniem wyrządzającym szkodę powodowi. Zdarzeniem tym nie jest sam fakt wszczęcia postępowania karnego, które nie zakończyło się skazaniem, ale niewłaściwe wykonywanie obowiązków związanych z przechowywaniem zajętego drewna.

Nie jest uzasadniony zarzut naruszenia przepisu art. 6 k.c. Przepis art. 6 k.c. reguluje zagadnienie ciężaru dowodu w znaczeniu materialnym, czyli zagadnienie podmiotu, którego obciążają materialnoprawne skutki nieudowodnienia twierdzeń w zakresie okoliczności istotnych dla rozpoznania i rozstrzygnięcia sprawy. Z naruszeniem tego przepisu mielibyśmy do czynienia wówczas, gdyby Sąd pierwszej instancji nieprawidłowo określił na kim w rozpoznawanej sprawie spoczywa ciężar dowodu w zakresie okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Taka sytuacja jednak w rozpoznawanej sprawie nie wystąpiła.

Przepis art. 6 k.c. nie dotyczy natomiast zagadnienia, czy strona wywiązała się ze swego obowiązku udowodnienia faktów, z których wywodzi skutki prawne. Przepis art. 6 k.c. nie reguluje kwestii skuteczności wykazania dowodzonych okoliczności, ponieważ ta kwestia podlega ocenie w świetle przepisów procesowych. Kwestionowanie prawidłowości uznania przez sąd, że przeprowadzone dowody nie są wystarczające do przyjęcia za udowodnione okoliczności, których ciężar udowodnienia spoczywał na jednej ze stron, może nastąpić w drodze zarzutu naruszenia odpowiednich przepisów prawa procesowego, nie zaś art. 6 k.c. Nie jest również objęte tym przepisem, które z faktów i z jakich przyczyn sąd uznał za udowodnione⁶.

*

Apelacja powoda jest częściowo zasadna.

Uzasadniony jest zarzut naruszenia przez Sąd pierwszej instancji przepisów o charakterze procesowym, a mianowicie przepisów art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i w związku z art. 100 zd. 1 k.p.c. Wprawdzie powód nie wymienia wprost w apelacji przepisu art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, jako tego, który miałby zostać naruszony, jak również nie wskazuje precyzyjnie, czy miałby zostać naruszony przepis art. 100 zd. 1 k.p.c., czy też przepis art. 100 zd. 2 k.p.c., jednak treść zarzutu wskazuje, że punktem odniesienia dla oceny zasadności zarzutu są właśnie przepisy art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i w związku z art. 100 zd. 1 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji w punkcie IV i w punkcie VI wyroku z dnia 21 lutego 2013 roku orzekł o nieuiszczonych kosztach sądowych, a ściślej o nieuiszczonych wydatkach, to jest wydatkach, które wyłożył Skarb Państwa (Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim) na pokrycie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego.

Orzekając o tych kosztach Sąd pierwszej instancji nie zwrócił uwagi, że w chwili wydania wyroku nie była jeszcze znana ostateczna wysokość tych wydatków, gdyż postanowienie tego Sądu z dnia 8 stycznia 2013 roku w przedmiocie

przyznania biegłemu wynagrodzenia (k. 277) nie było jeszcze prawomocne, a co więcej, na postanowienie to zostało złożone zażalenie przez Skarb Państwa reprezentowany przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie (k. 299).

Dopiero po wydaniu wyroku przez Sąd Rejonowy ustalona została ostatecznie wysokość wydatków, które Skarb Państwa – Sąd Rejonowy w Radzynie Podlaskim musi ponieść na pokrycie kosztów przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego. Postanowieniem z dnia 30 kwietnia 2013 roku, wydanym w sprawie II Cz 228/13, Sąd Okręgowy w Lublinie postanowił zmienić postanowienie Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim w ten sposób, że przyznana biegłemu J. R. tytułem wynagrodzenia i zwrotu wydatków kwotę 5182,43 zł obniżyć do kwoty 3478,99 zł i oddalić wniosek biegłego o przyznanie z tego tytułu kwoty 1703,44 zł (k. 311).

Kwota nieuiszczonych wydatków, o których należało orzec w orzeczeniu kończącym sprawę w pierwszej instancji na podstawie art. 83 ust. 2 w związku z art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych i w związku z art. 100 zd. 1 k.p.c., wynosiła zatem 3478,99 zł.

Pozwany przegrał sprawę w pierwszej instancji w 0,65 części, gdyż w takim zakresie zostało uwzględnione żądanie pozwu. Powód z kolei przegrał sprawę w 0,35 części, gdyż w takim zakresie powództwo zostało oddalone. Kwota nieuiszczonych wydatków obciążająca powoda wynosi zatem 1217,65 zł (= 3478,99 zł · 0,35).

÷

Mając na uwadze powyższe rozważania, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł, że na skutek apelacji powoda zmienia częściowo zaskarżony wyrok w punkcie IV w ten sposób, że nakazuje pobrać od B. M. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim kwotę 1217,65 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

Apelację powoda w omawianym zakresie Sąd Okręgowy rozpoznał nie tylko w granicach zaskarżenia, ale również w granicach zarzutów apelacyjnych.

Przepisy Kodeksu postępowania cywilnego regulujące problematykę kosztów procesu, jak również przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych regulujące problematykę nieuiszczonych kosztów sądowych, są przepisami prawa procesowego. Ewentualne naruszenie tych przepisów przez sąd pierwszej instancji sąd odwoławczy bierze pod uwagę tylko na zarzut strony podniesiony w apelacji lub zażaleniu na rozstrzygnięcie co do kosztów procesu za pierwszą instancję. Naruszenie tych przepisów nie jest natomiast brane pod uwagę z urzędu.

Przepis art. 378 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

Z powołanego przepisu wynika między innymi, że sąd drugiej instancji – bez podniesienia w apelacji lub w toku postępowania apelacyjnego odpowiedniego zarzutu – nie może wziąć z urzędu pod rozwagę uchybień prawa procesowego, popełnionych przez sąd pierwszej instancji, choćby miały wpływ na wynik sprawy. Jedyne wyłączenie ustanowione zostało w art. 378 § 1 zdanie drugie k.p.c., który nakazuje sądowi drugiej instancji w granicach zaskarżenia wziąć pod uwagę nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji.

W uchwale z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/078, Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

*

W pozostałej części apelacja powoda jest bezzasadna i w związku z tym podlega oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

Sąd Okręgowy podziela stanowisko Sądu Rejonowego co do tego, że koszty, których równowartości powód dochodzi w ramach żądania, w przedmiocie którego rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji objęte jest zakresem zaskarżenia

określonym w apelacji powoda, nie stanowią szkody powoda. Koszty te poniesione zostałyby przez powoda również wówczas, gdyby nie został oskarżony o kradzież drzewa, jak również wówczas, gdyby wycinał drzewo w lesie na inne cele niż budowlane, na przykład na cele opałowe. Niezależnie od tego, jaki byłby cel wycięcia drzewa i niezależnie od tego, czy po wycięciu pozyskane drewno uległoby uszkodzeniu, czy też nie, koszty wycięcia drzewa i jego wywozu z lasu celem przygotowania do transportu byłyby takie same.

W omawianym zakresie nie można zatem mówić o szkodzie powoda.

Omawiana kwestia leży poza zakresem stosowania przepisu art. 233 § 1 k.p.c. oraz oceny dowodu z opinii biegłego. Kwestia co w konkretnej sprawie jest szkodą, a co nie, należy do oceny prawnej ustalonego stanu faktycznego. Oceny tej dokonuje sąd, stosując określone przepisy prawa materialnego, w tym wypadku przepis art. 417 § 1 k.c. Oceny takiej nie dokonuje natomiast biegły.

*

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił wniosek B. M. o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie i Prezesa Sądu Rejonowego w Łukowie zwrotu kosztów postępowania odwoławczego. Apelacja powoda została uwzględniona jedynie w nieznacznej części, a zatem brak jest podstaw faktycznych do uwzględnienia wniosku powoda o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

÷

Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił wniosek Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratora Okręgowego w Lublinie o zasądzenie od B. M. zwrotu kosztów postępowania odwoławczego.

Jak już wyżej wyjaśniono, pominięcie oznaczonego organu w wyroku uwzględniającym powództwo w stosunku do Skarbu Państwa nie oznacza ani przekształcenia podmiotowego w procesie, ani też nie jest równoznaczne z przyjęciem, że nastąpiło oddalenie powództwa w stosunku do Skarbu Państwa. Skarb Państwa, jako podmiot prawa, jest jeden (art. 34 k.c.). Pominięcie zatem oznaczonego organu w wyroku zasądzającym świadczenie od Skarbu Państwa nie uzasadnia przyjęcia, że Skarb Państwa, jako podmiot prawa, jest stroną wygrywającą sprawę w całości w znaczeniu określonym przez przepis art. 98 § 1 k.p.c.

Nie może zatem zapaść takie rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu, które jednocześnie będzie zasądzało koszty procesu od Skarbu Państwa, jako strony przegrywającej, i na rzecz Skarbu Państwa, jako strony wygrywającej.

*

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku – Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 146 z 2009 roku, poz. 1188 – tekst jednolity ze zmianami) w związku z § 2 ust. 3 i § 19 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461 – tekst jednolity) Sąd Okręgowy przyznał adwokatowi M. P. kwotę 738 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez tego adwokata z urzędu w postępowaniu odwoławczym, w tym kwotę 138 zł z tytułu podatku od towarów i usług, i kwotę tę nakazał wypłacić z sum budżetowych Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim.

Przyznana kwota obejmuje opłatę za czynności adwokata z tytułu zastępstwa prawnego, obliczoną według stawki określonej w § 6 pkt 4 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku i powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług.

*

Na podstawie art. 113 ust. 1 (a contrario) ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. Nr 90 z 2010 roku, poz. 594 – tekst jednolity ze zmianami) Sąd Okręgowy przejął na rachunek Skarbu Państwa nieuiszczone opłaty od obu apelacji.

W związku z tym, że powód był zwolniony w całości od opłat sądowych, brak jest podstaw do obciążenia powoda w jakiegokolwiek części nieuiszczonymi opłatami od obu apelacji.

Z kolei pozwany Skarb Państwa nie ma obowiązku uiszczania opłat sądowych, co wynika z przepisu art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.

W rozpoznawanej sprawie brak jest zatem podmiotu, na który mógłby zostać włożony obowiązek zapłaty na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Radzynie Podlaskim nieuiszczonych opłat od obu apelacji (w całości lub chociażby w części).

*

Z tych wszystkich względów i na podstawie powołanych wyżej przepisów Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji wyroku.

1 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych oraz sformułowania określającego zakres zaskarżenia wyroku.

2 Przytoczono dosłowne brzmienie zarzutów i wniosków apelacyjnych oraz sformułowania określającego zakres zaskarżenia wyroku.

3 Por.: wyrok SN z dnia 15 maja 2001 roku, I CKN 350/00, Lex nr 52667; postanowienie SN z dnia 4 października 2002 roku, III CZP 62/02, OSN C 2004, z. 1, poz. 7; wyrok z dnia 11 marca 2004 roku, V CK 328/03, Lex nr 183779; wyrok SN z dnia 14 lipca 2004 roku, IV CK 544/03, Lex nr 116591; wyrok SN z dnia 24 czerwca 2005 roku, V CK 704/04, Lex nr 180875; wyrok SN z dnia 25 sierpnia 2004 roku, I PK 22/03, OSN P 2005, z. 6, poz. 80; uchwała SN z dnia 31 stycznia 2008 roku, III CZP 49/07, OSN C 2008, z. 6, poz. 55.

4 W tym miejscu w wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 lutego 2014 roku znalazła się oczywista omyłka, gdyż niewątpliwie wskazanej zmianie podlega rozstrzygnięcie zawarte w punkcie III tego wyroku, a nie w punkcie II.

5 W tym miejscu w wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 20 lutego 2014 roku znalazła się oczywista omyłka, gdyż niewątpliwie wskazanej zmianie podlega rozstrzygnięcie zawarte w punkcie VI tego wyroku, a nie w punkcie III.

6 Por.: wyrok SA we Wrocławiu z dnia 7 marca 2012 roku, I ACa 97/12, Lex nr 1130079; wyrok SN z dnia 29 kwietnia 2011 roku, I CSK 517/10, Lex nr 960502; wyrok SN z dnia 27 stycznia 2011 roku, II PK 173/10, Lex nr 786376; wyrok SN z dnia 20 stycznia 2011 roku, I CSK 409/10, Lex nr 738082; wyrok SN z dnia 5 listopada 2010 roku, I CSK 23/10, Lex nr 786548; wyrok SN z dnia 6 października 2010 roku, II CNP 44/10, Lex nr 970065; wyrok SN z dnia 25 czerwca 2010 roku, I CSK 544/09, Lex nr 737245; wyrok SN z dnia 16 czerwca 2010 roku, I CSK 482/09, Lex nr 607236; wyrok SN z dnia 11 marca 2009 roku, I CSK 363/08, Lex nr 560510.

7 Por.: uzasadnienie wyroku SN z dnia 18 czerwca 2010 roku, V CSK 448/09, Lex nr 677914; uzasadnienie wyroku SA w Katowicach z dnia 27 maja 2010 roku, V ACa 597/09, Lex nr 686895; uzasadnienie wyroku SN z dnia 5 listopada 2009 roku, I CSK 108/09, Lex nr 570110; uzasadnienie wyroku SN z dnia 13 lutego 2009 roku, II CSK 386/08, Lex nr 599751; uzasadnienie wyroku SN z dnia 14 stycznia 2009 roku, IV CSK 350/08, Lex nr 487549; uzasadnienie wyroku SA w Szczecinie z dnia 30 grudnia 2008 roku, I ACa 506/08, Lex nr 516578; uzasadnienie wyroku SN z dnia 8 października 2008 roku, V CSK 125/08, Lex nr 602329; uzasadnienie wyroku SN z dnia 2 lipca 2008 roku, II PK 7/08, Lex nr 497686; uzasadnienie wyroku SN z dnia 22 lipca 2008 roku, II PK 7/08, OSN P 2009, z. 21-22, poz. 283; uzasadnienie wyroku SN z dnia 31 stycznia 2008 roku, II CSK 400/07, Lex nr 371445.

8 OSN C 2008, z. 6, poz. 55.